

PAŃSTWO

- **PAŃSTWO** – to suwerenna organizacja polityczna, obejmująca swym działaniem ludność określonego terytorium

PAŃSTWO

- **Cechy państwa:**
  - własne terytorium
  - suwerenne władze
  - przymusowość
(przymus ekonomiczny,
fizyczny)

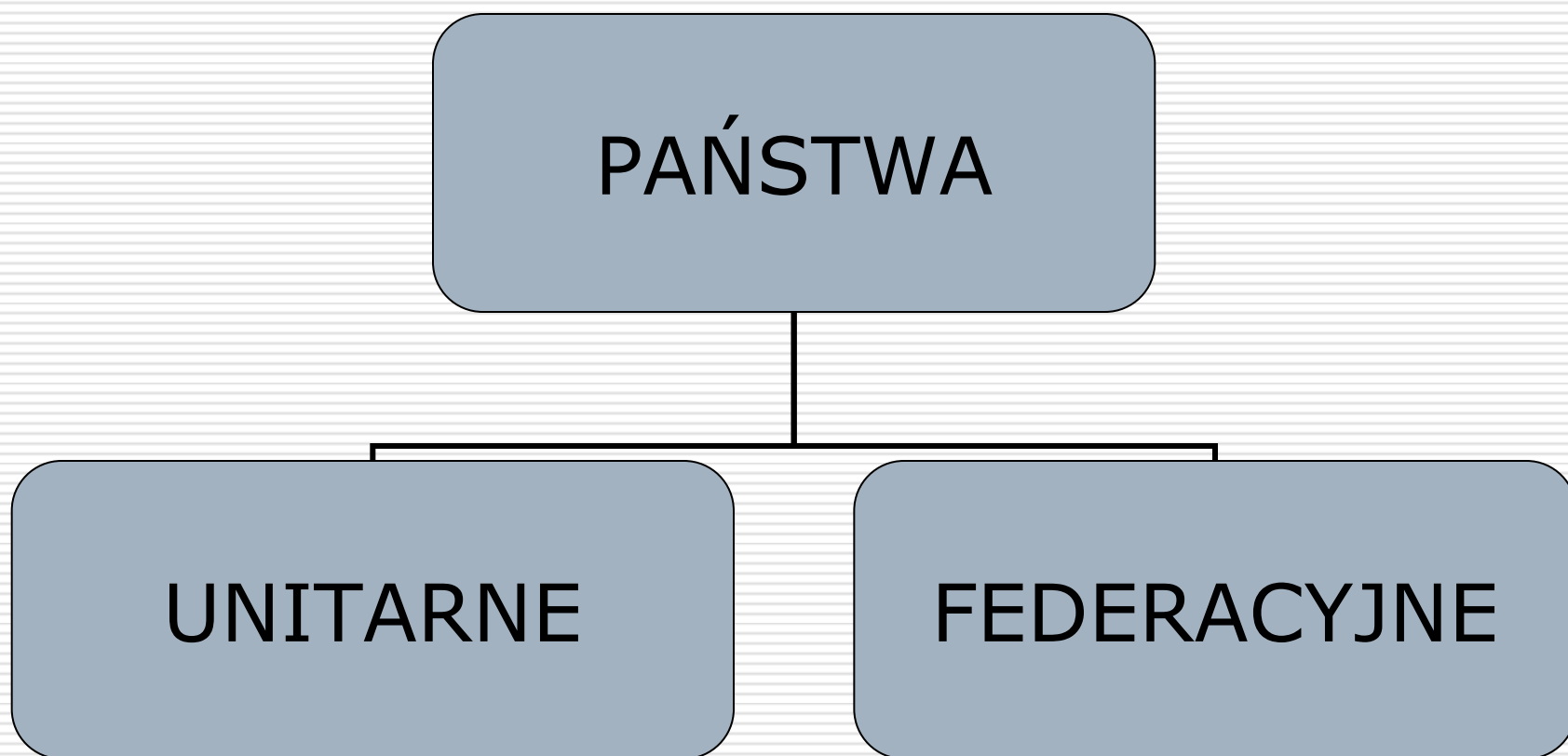
PAŃSTWO

Podział państw ze względu na ustrój terytorialny:

Podział państw ze względu na ustrój terytorialny:

- **UNITARNE** –
charakteryzują się wewnętrzną jednolitością, a jednostki podziału terytorialnego (np. województwa) ściśle podlegają władzy centralnej.

Podział państw ze względu na ustrój terytorialny:

- ❑ **FEDERACYJNE** – ich części składowe (np. stany, landy) mają dużą samodzielność, mogą tworzyć własne prawo i lokalne rządy, a tylko w najważniejszych sprawach są podporządkowane władzom centralnym (federalnym).

Po co ludziom państwo?

- ❑ ustanawia prawa,
  - ❑ zapewnia porządek i bezpieczeństwo,
  - ❑ utrzymuje system edukacji, ochrony zdrowia oraz kulturę,
  - ❑ pomaga jednostkom słabszym,
  - ❑ sprawuje kontrolę nad gospodarką,
  - ❑ zabezpiecza interesy państwa i jego obywateli za granicą,
  - ❑ strzeże granic poprzez wojsko,
  - ❑ realizuje politykę władz poprzez urzędy,
-

Obywatelstwo

- **Obywatelstwo** -
związek prawny
człowieka z
państwem.
Państwo chroni
obywatela i jego
prawa, a w zamian
oczekuje
wywiązania się z
obowiązków.

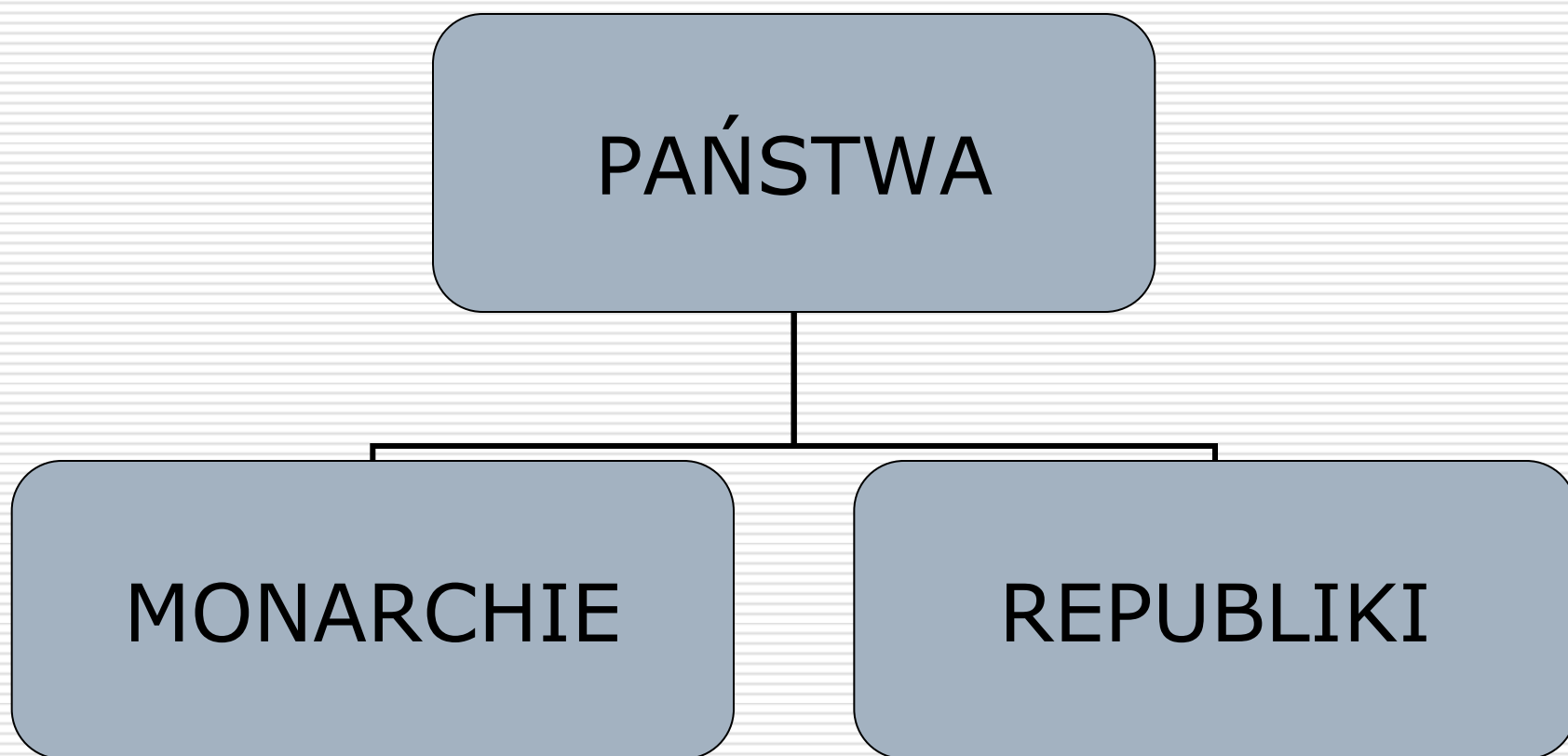
Metody nabywania obywatelstwa

- ❑ zasada krwi,
- ❑ zasada ziemi,
- ❑ poprzez małżeństwo z obywatelem innego państwa,
- ❑ nadanie przez właściwy organ państwowy (w Polsce przez prezydenta),
- ❑ w drodze repatriacji,

Podział państw ze względu na charakter głowy państwa:

Podział państw ze względu na charakter głowy państwa:

- **MONARCHIA** – forma rządów, gdzie funkcję głowy państwa sprawuje dożywotnio monarcha (król, książe, lub cesarz).

Na zdj. Elżbieta II królowa Wielkiej Brytanii od 1952 r.

Podział państw ze względu na charakter głowy państwa:

- **REPUBLIKA** – forma rządów, gdzie najwyższe władze (prezydent i parlament) są wybierane przez społeczeństwo na określoną kadencję.

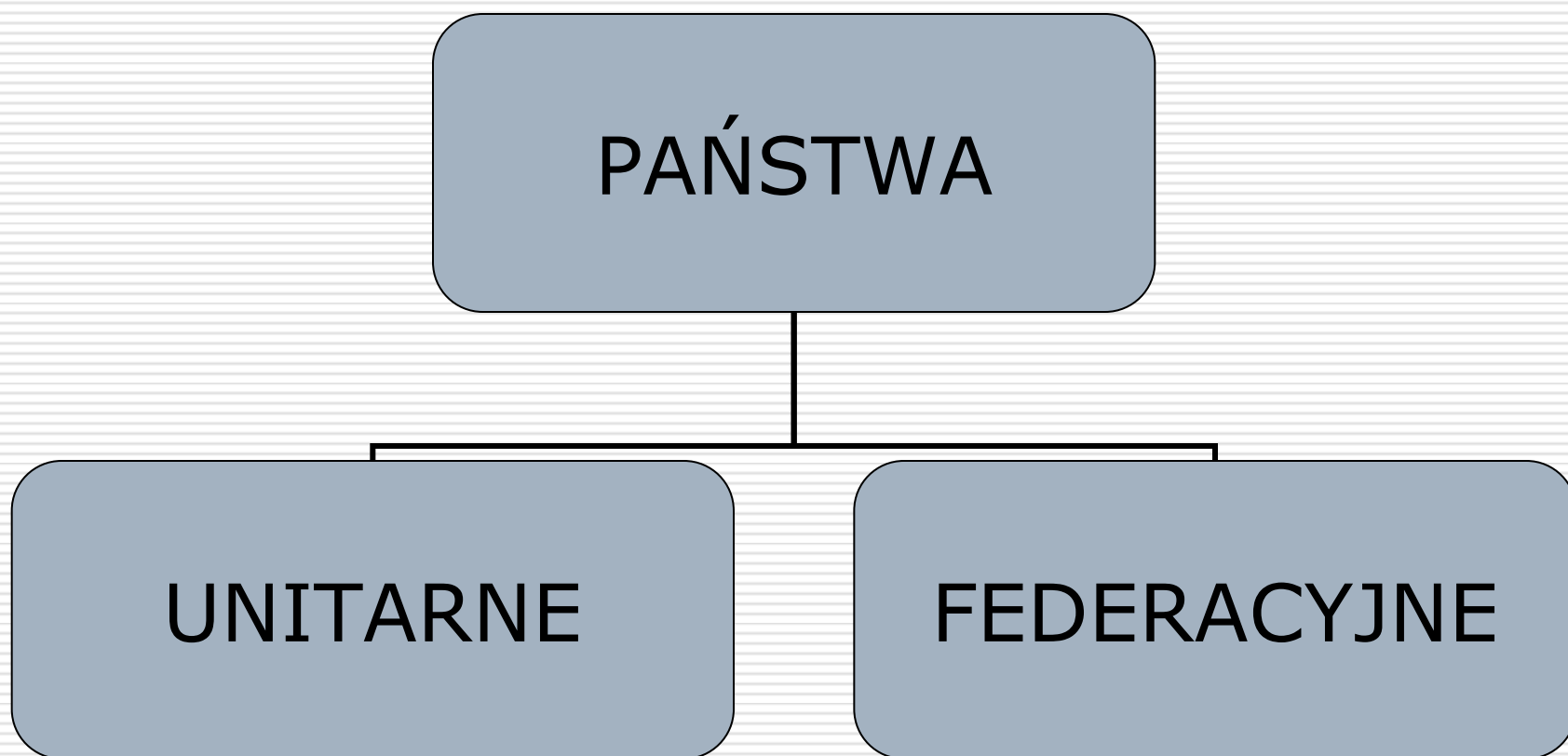

Na zdj. były prezydent USA Barack Obama.

Podział państw ze względu na ustrój terytorialny:

Podział państw ze względu na ustrój terytorialny:

- **UNITARNE** –
charakteryzują się wewnętrzną jednolitością, a jednostki podziału terytorialnego (np. województwa) ściśle podlegają władzy centralnej.

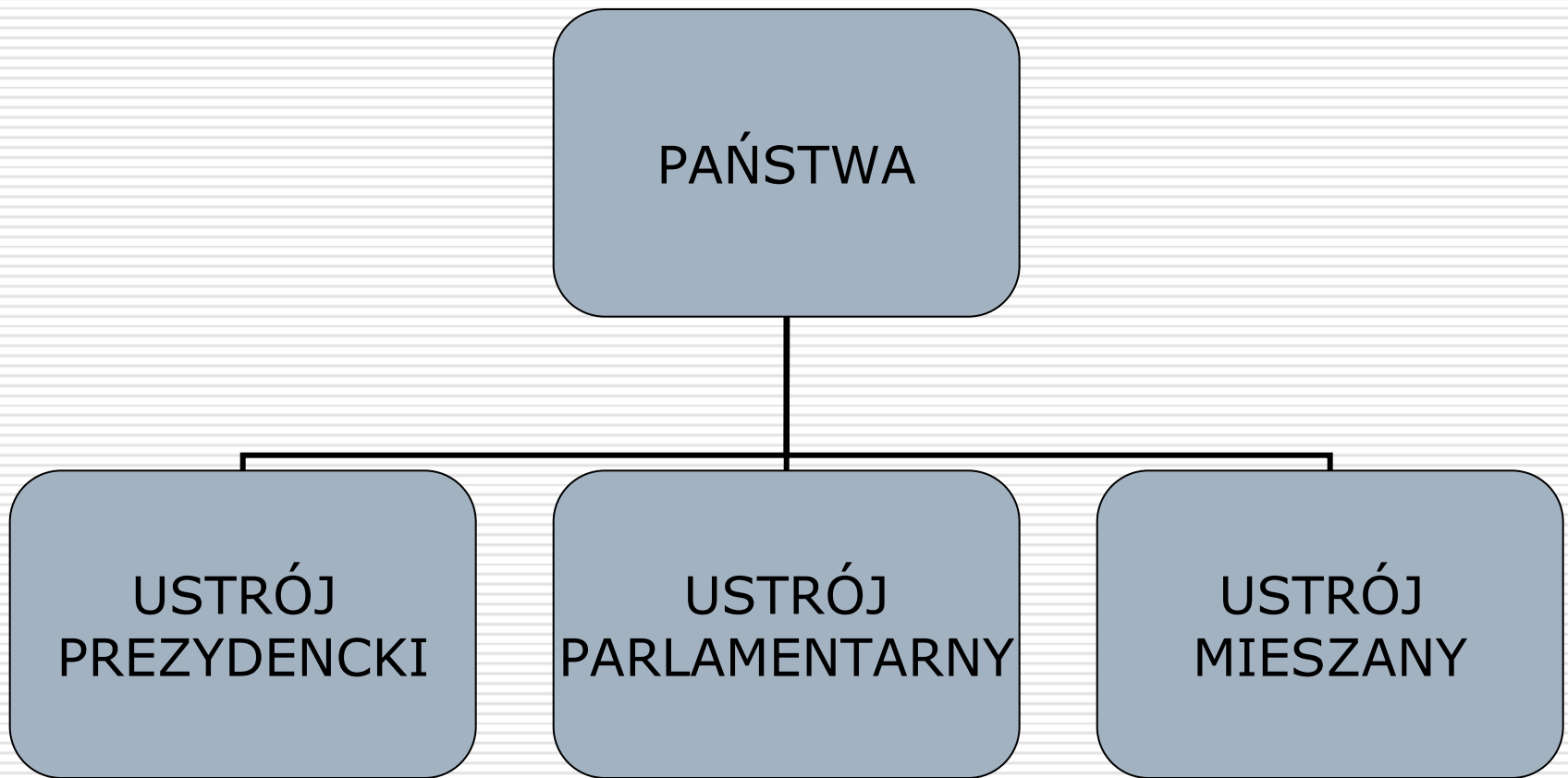
Podział państw ze względu na ustrój terytorialny:

- ❑ **FEDERACYJNE** – ich części składowe (np. stany, landy) mają dużą samodzielność, mogą tworzyć własne prawo i lokalne rządy, a tylko w najważniejszych sprawach są podporządkowane władzom centralnym (federalnym).

Podział państw ze względu na zakres władzy rządzących:

Podział państw ze względu na zakres władzy rządzących:

- **Ustrój prezydencki**
  - władza skupiona jest w ręku prezydenta, a rząd pełni jedynie funkcję pomocniczą.

Ustrój prezydencki:

Podział państw ze względu na zakres władzy rządzących:

- **Ustrój parlamentarny** – rola prezydenta jest bardzo ograniczona, a za realizację polityki odpowiada parlament i rząd.

Ustrój parlamentarny:

Podział państw ze względu na zakres władzy rządzących:

- **Ustrój mieszany**
  - polega na wspólnym uczestniczeniu w podejmowaniu decyzji przez prezydenta, parlament i rząd

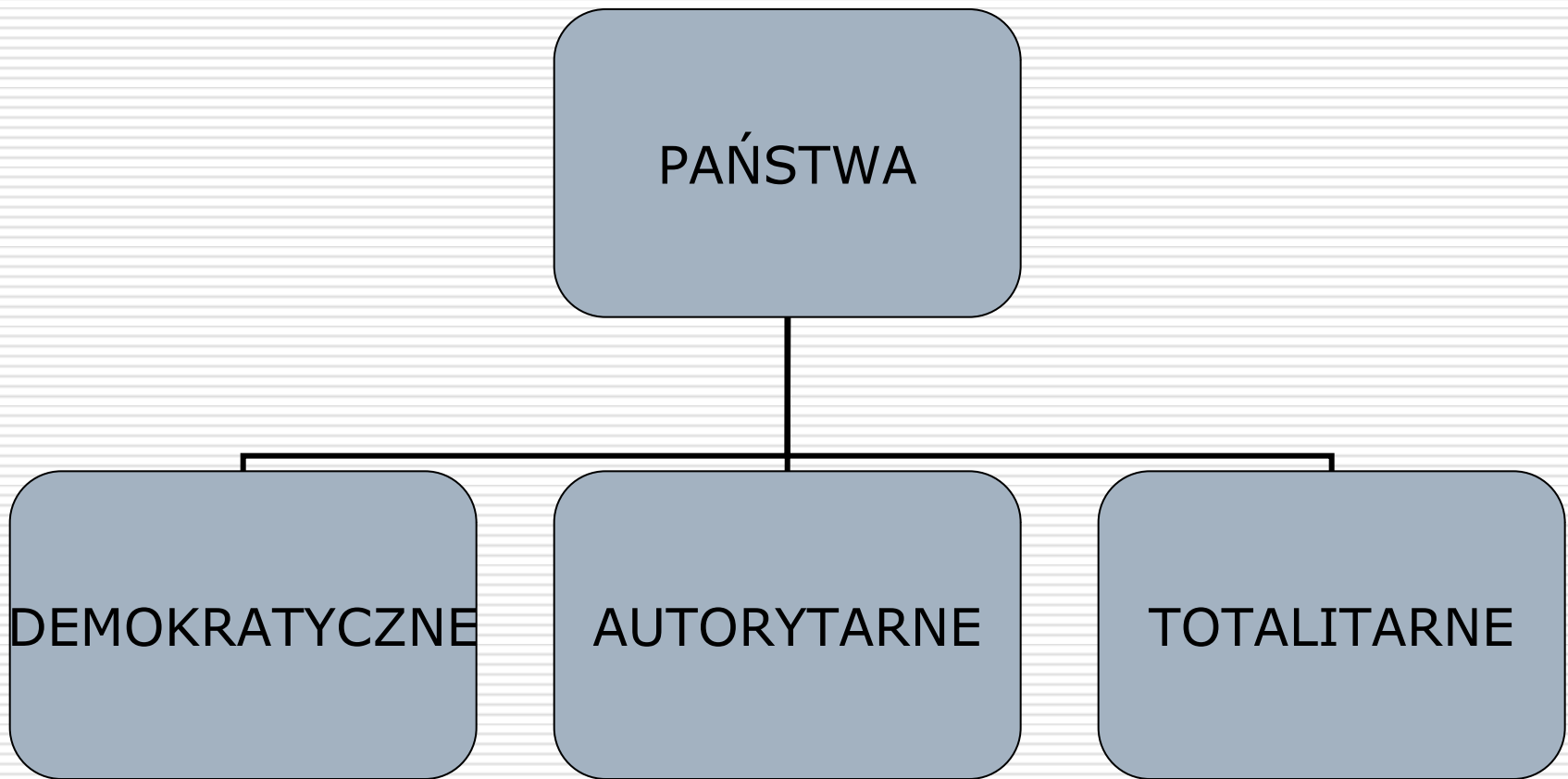
Podejmowanie decyzji w Polsce – przykład systemu mieszanego

Podział państw ze względu na reżim polityczny:

Podział państw ze względu na reżim polityczny:

- **DEMOKRATYCZNE**
  - społeczeństwo ma wpływ na podejmowanie decyzji, wybiera rządzących, ma zagwarantowany szeroki zakres praw i wolności

Podział państw ze względu na reżim polityczny:

- **AUTORYTARNE** – udział obywateli w życiu publicznym jest poddawany ograniczeniom i kontroli przez rządzących, ich prawa są także ograniczone.

Podział państw ze względu na reżim polityczny:

- **TOTALITARNE** – społeczeństwo nie ma żadnego wpływu na życie publiczne, a rządzący (dyktatorzy) nagminnie łamią prawa obywateli i kontrolują ich całe życie.

DEMOKRACJA

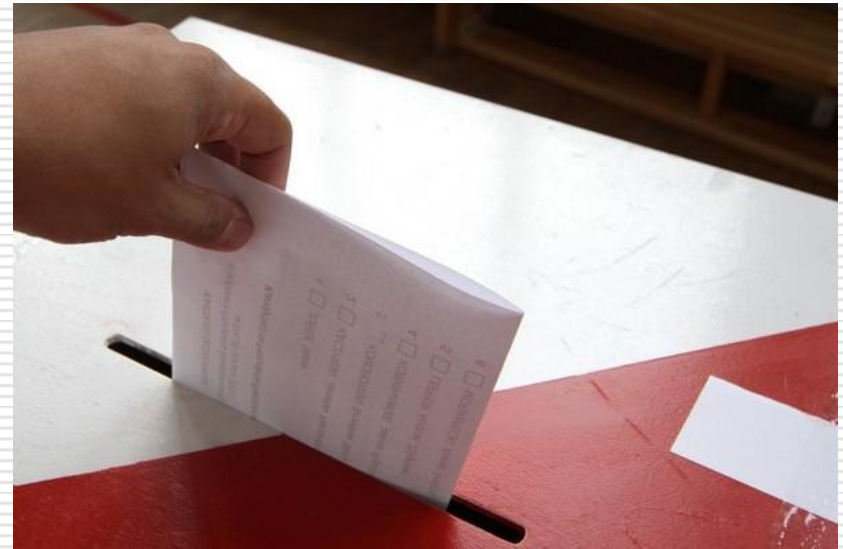
- ❑ **DEMOKRACJA** – z gr. rządu ludu
- ❑ gwarantuje obywatelom prawa i wolności
- ❑ obywatele mają wpływ na rządy
- ❑ decyduje większość, przy zachowaniu praw mniejszości

Rodzaje demokracji

- **Demokracja pośrednia** – polega na wybieraniu przez obywateli swoich reprezentantów do rządu np. posłów, senatorów itd.

Rodzaje demokracji

Rodzaje demokracji

- **Demokracja bezpośrednia** –
obywatele
osobiście
podejmują decyzję
w konkretnych
sprawach

Rodzaje demokracji

□ Przykłady demokracji bezpośredniej:

- referendum
- plebiscyt
- inicjatywa obywatelska
- konsultacje społeczne

Rodzaje demokracji

Rodzaje demokracji

The background features a cartoon illustration of a group of people. A speech bubble from one of the figures contains the Polish text: "BARDZO MI PRZYKRO, ALE GŁOSOWALIŚMY I WSZYSCY JESTEŚMY ZA." (I'm very sorry, but we voted and everyone is for it).

Demokracja

□ ZALETY:

- obywatele mają wpływ na rządy,
- głos każdego ma taką samą wartość,
- wszyscy mają zapewnione prawa i wolności,
- można wyrażać własne opinie, tworzyć różne organizacje,

□ WADY:

- większość nie zawsze podejmuje właściwe decyzje („dyktatura większości”)
- nie o wszystkim można decydować poprzez głosowanie,
- długotrwały proces decyzyjny,
- politycy przedkładają własne interesy nad interesy społeczeństwa

Społeczeństwo obywatelskie

Cechy społeczeństwa obywatelskiego:

- ❑ obywatele znają swoje prawa i obowiązki, potrafią z nich korzystać,
- ❑ społeczeństwo interesuje się życiem publicznym,
- ❑ ludność zna potrzeby i angażuje się w sprawy regionu i państwa,
- ❑ obywatele próbują wywierać wpływ na władzę, tworzą organizacje społeczne, kierują się dobrem ogółu

Formy społecznego protestu:

- **strajki** (dobrowolne powstrzymanie się od pracy)
- **demonstracje** (masowe zgromadzenia)
- **obywatelskie nieposłuszeństwo** (świadome naruszanie niesprawiedliwego prawa)

Organizacje pozarządowe

- to założone przez obywateli i niezależne od władz organizacje, których celem nie jest osiągnięcie zysku, lecz działanie w pewnym obszarze życia społecznego – inaczej organizacje pożytku publicznego (non profit)

Sam decyduj,
na co idą Twoje podatki

KRS 0000201952

Stowarzyszenia

- to dobrowolna i samorządna organizacja, która opiera działalność na pracy społecznej swoich członków np.
  - Caritas Polska
  - PZPN
  - NZS

Stowarzyszenia

Fundacje

- to organizacje założona przez fundatora w celu realizacji działań społecznie użytecznych np. ochrony zdrowia, rozwoju nauki, ochrony środowiska itp.

Fundacje
